

ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΝΑ ΜΟΛΕΣΚΗ

«Η νύχτα του Τράγου»

από το Θέατρο Πολιτεία και την Ομάδα χορού Sine qua non
Κείμενο/σκηνοθεσία: Σωτήρης Χατζάκης. **Σκηνικό-κοστούμια:** Έρση Δρίνη. **Μουσική επιμέλεια και διδασκαλία:** Μάρθα Φριντζήλα. **Χορογραφίες:** Sine qua non. **Φωτισμοί:** Αντώνης Παναγιωτόπουλος. **Παίζουν:** Ευτυχία Γιακουμή, Μπέτυ Δραμισιώτη, Ορφέας Ζαφειρόπουλος, Ερμής Μαλκότσας, Κική Μπάκα, Σταυρούλα Σιάμου, Κατερίνα Σκιαδά, Δημήτρης Σωτηρίου, Γεωργία Τσαγκαράκη, Μάρθα Φριντζήλα, Γιώργος Φριντζήλας. **Μουσικός:** Βασίλης Μαντζούκης.

Ο ΔΡΟΜΟΣ μου προς τη συνάντησή μ' αυτήν την παράσταση ήταν μακρύς. Δυο φορές σε δυο επισκέψεις στην Αθήνα την επέλεξα με μεταξύ των πολλών θεατρικών πειρασμών της ελληνικής πρωτεύουσας, οδηγούμενη από τις επίμονες προτροπές ανθρώπων, η γνώμη των οποίων μετρούσε. Σύμφωνα μ' αυτά που έλεγαν «Η νύχτα του Τράγου» έμοιαζε με το θέατρο των ονείρων μου... Πρώτον, το κείμενό της είναι βασισμένο πάνω σε ελληνικά λαϊκά παραμύθια, κι εγώ συμφωνώ ολόψυχα μ' εκείνους που εκλαμβάνουν τα παραμύθια ως μηνύματα απευθείας από το πιο μακρινό μας παρελθόν. Δεύτερον, τα ελληνικά παραμύθια έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, επειδή το ελληνικό παρελθόν το γνωρίζουμε καταγραμμένο με άλλους κώδικες μέσα από τα υψηλά δείγματα όλων των ειδών της αρχαίας λογοτεχνίας, και είναι πολύ εντυπωσιακό να συναντάς στα λαϊκά παραμύθια γνώριμες σκιές και απόηχους από γνώριμα μοτίβα. Τρίτον, ο δημιουργός του κειμένου και ο σκηνοθέτης είναι ο Σωτήρης Χατζάκης, η «Φόνισσα» του οποίου απέδειξε την εξαιρετική του ικανότητα να βρίσκει την ισορροπία μεταξύ της θεατρικής αφήγησης και δράσης. Και το τελευταίο, ιντρίγκαρε η προοπτική να δω τις σύγχρονες τεχνικές του Sine qua non στην υπηρεσία μιας δραματικής παράστασης. Όμως αυτά που υποσχόταν η παράσταση τράβησαν τόσους που δεν βρήκα εισιτήριο και η συνάντηση αναβλήθηκε μέχρι που η παραγωγή του Θεάτρου Πολιτεία κατέβηκε στην Κύπρο.

Η παράσταση είχε όλα, όσα «υποσχόταν» και πολλά άλλα αναπάντεχα. Στα απάντεχα κατατασσόταν το τόσο σπάνιο στο σημερινό θέατρο ολοκληρωτικό δόσιμο των ηθοποιών, μια διονυσιακή ιερή μανία, η οποία με πολύ εντυπωσιακό τρόπο συνδυαζόταν με άριστες σύγχρονες επαγγελματικές τεχνικές. Όλη η ομάδα διδάχτηκε και έμαθε τη μέγιστη τέχνη του ηθοποιού - να φτάνει στις απότομες ψυχοσωματικές κορυφώσεις χωρίς να χάνει ούτε για μια στιγμή των έλεγχου και την αποτελεσματικότητα των εκφραστικών του μέσων.

Ο Χατζάκης έβαλε πολύ φιλόδοξο στόχο - να κάνει το θιασό του να συνταιριάζει την υψηλή εσωτερική ένταση με μια απόλυτη αποστασιοποίηση και το πέτυχε θαυμάσια. Η μέθοδός του περιλαμβάνει και την πολύ προχωρημένη εκδοχή του total physical theatre, και την τέλεια εν-

σωματωμένη στη σκηνική δράση τεχνική του story telling, και το ομαδικό τελετουργικό δρώμενο. Η ομάδα του -βασικά χορευτές του Sine qua non- τραγουδάνε καταπληκτικά (με πρώτη τη Μάρθα Φριντζήλα), παίζουν μουσικά όργανα, χειρίζονται το λόγο με γλαφυρή εκφραστικότητα και η βασισμένη στον αυτοσχεδιασμό κίνησή τους δίνει τέλεια μορφή στη σκέψη του σκηνοθέτη. Προέκταση και ολοκλήρωση της φόρμας της παράστασης - τα σκηνικά και τα κοστούμια της Έρσης Δρίνη.

Η σκέψη του σκηνοθέτη παίρνει τα πράγματα από την αρχή. Απ' εκείνη την αρχή, όταν ο άνθρωπος έπρεπε με θαυμασμό και τρόπο να παραστήσει σε ομαδικές τελετές το γύρω του κόσμο για να τον κατανοήσει και να αφηγηθεί σε μια πράξη ατομικής έκφρασης τα εσώτερα της ψυχής του για να τα κάνει κτήμα του συνόλου. Αυτά τα δυο στοιχεία ισορροπούνται στη δομή της παράστασης, οι ομαδικές εκστασιακές τελετουργίες, στις οποίες ο παγανισμός συναντάει τον πρωτοχριστιανισμό, εναλλάσσονται με την αφηγηματική ανάπτυξη των τεσσάρων μύθων. Το κείμενο και η σκηνική πράξη χαρακτηρίζονται από ένα πρωτόγονο κράμα σκληρότητας και χιούμορ, παραλογισμού και λυρισμού, βαθιάς μελαγχολίας και οργιάζουσας χαράς. Η επιλογή και η διασκευή των παραμυθιών σε κείμενο και σε παράσταση οδηγεί σε μια εποχή της νοστιακής συγγένειας των λαών και πολιτισμών παρόλο που η νεοελληνική λαϊκή μορφή των πανάρχαιων δοξασιών είναι εξαιρετικά φροντισμένη. Η στέρνα με τα παραμύθια είναι απύθμενη, στο βάθος της ο θάνατος δεν είναι το αντίθετο της ζωής, αλλά μια μεταβολή της, και η λογική του ονείρου προϋπάρχει κάθε άλλης λογικής. Σ' αυτό το βάθος οι αμφιδρομες μεταμορφώσεις ανθρώπων σε ζώα, σε τέρατα, σε δένδρα, σε αστερισμούς, οι ανθρωποθυσίες, οι αιμομιξίες, οι ανθρωποφαγίες μαρτυρούν μια εποχή της ολικής ρευστότητας, όταν ο κόσμος έμοιαζε κινούμενη λάβα και δεν είχε στεριώσει ακόμα σε λογικά σχήματα.

«Η νύχτα του τράγου»... Αποδιοπομπαίος τράγος, θυσία, Διόνυσος Ζαγρέυς, διασπαραγμός, Χριστός, θεία μετάληψη, εξαγνισμός, λύτρωση... Και χορός, χαρά, παιχνίδι, κρυφτό, κυνηγητό... Και γέννα, ωδίνες, πόνος, ομφάλιος λώρος, αίμα, απελευθέρωση θηλασμός, καημός... Τα πάντα...

Είδα το θέατρο των ονείρων μου. ●